

Siphoninus phillyreae, een nieuwe wittevlieg voor Nederland (Homoptera: Aleyrodidae)

M.G.M. JANSEN & H. STIGTER

JANSEN, M.G.M. & H. STIGTER, 1996. *SIPHONINUS PHILLYREAE*, A NEW WHITEFLY FOR THE NETHERLANDS (HOMOPTERA: ALEYRODIDAE). – *ENT. BER., AMST.* 56 (1): 7-8.

Abstract: The whitefly *Siphoninus phillyreae* is recorded for the first time from The Netherlands, where the species was found in 1993 on pear trees. Its recognition, biology and distribution are discussed.

Plantenziektenkundige Dienst, Sectie Entomologie, Postbus 9102, 6700 HC Wageningen.

Inleiding

Sinds het laatste overzicht van de inheemse Nederlandse wittevliegen (Bink et al., 1980) zijn er geen soorten meer als nieuw gemeld. De tropische en subtropische soorten die als gevolg van importen ons land zijn binnengekomen en onze winter niet in het open veld kunnen overleven en dus van kassen afhankelijk zijn, zoals de kaswittevlieg (*Trialeurodes vaporariorum* (Westwood)) worden hier buiten beschouwing gelaten. Tientallen puparia en adulten van *Siphoninus phillyreae* (Haliday) werden in 1993 gevonden op een rij perebomen, die al sinds een tiental jaren op het terrein van de Plantenziektenkundige Dienst in Wageningen staan.

Herkenning

De puparia van vertegenwoordigers van het nog niet in Nederland aangetroffen geslacht *Siphoninus* zijn wit met een mediane bruine rugstreep. Microscopisch kan *Siphoninus phillyreae* (fig. 1) ondermeer worden onderscheiden van de nauwverwante *S. immaculatus* (Heeger), die op klimop (*Hedera helix* L.) leeft en nog niet uit Nederland bekend is, aan de vorm van de uiteinden van de dorsale buizen welke een gespleten top bezitten bij *S. immaculatus* en een niet gespleten top bij *S. phillyreae*. Bovendien bezit het achterste deel van de anus bij *S. phillyreae* een fijne netvormige structuur bestaande uit talrijke cellen, terwijl die van *S. immaculatus* slechts uit een enkele

cel bestaat. Een uitgebreide beschrijving wordt gegeven door Mound (1966), die beide soorten vermeldt voor Groot-Brittannië, en Bink-Moenen & Gerling (1990).

Biologie

Siphoninus phillyreae is oorspronkelijk beschreven van een vondst op *Phillyrea latifolia* L. (Oleaceae), een niet bladverliezende struik in het Middellandse Zeegebied. Later is de soort gevonden op allerlei andere planten, waaronder vertegenwoordigers van Rosaceae als appel (*Malus* sp.), *Prunus* sp., peer (*Pyrus* sp.), meidoorn (*Crataegus* sp.) en Oleaceae als es (*Fraxinus* sp.), maar de waardplanten blijven beperkt tot relatief hardbladige struiken en kleine bomen. Op klimop is de soort nooit gevonden.

Economisch is de soort van weinig belang. Patti & Rapisarda (1981) noemen de soort echter incidenteel schadelijk in pereboom-

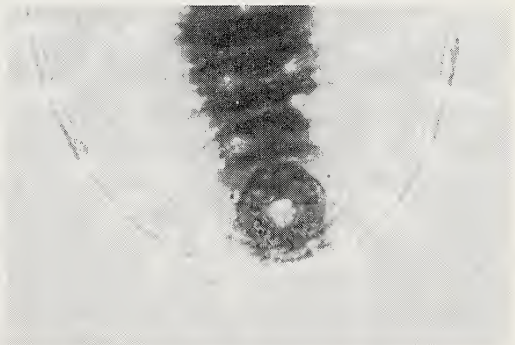

Fig. 1. Pop van *Siphoninus phillyreae* (Haliday).

gaarden en melden 3-6 generaties per jaar. Aangezien het hier om de Italiaanse situatie gaat, en er geen opgaven zijn voor West- en Midden-Europa, ligt het voor de hand te veronderstellen dat het aantal generaties in Nederland kleiner is. De meeste inheemse Nederlandse wittevliegen komen in één of twee generaties voor. Meestal wordt de soort in kleine aantallen aangetroffen aan de onderzijde van bladeren. Het is daarom niet onmogelijk dat *S. phillyreae* in het verleden over het hoofd is gezien.

Verspreiding

Mound & Halsey (1978) vermeldden dat *Siphoninus phillyreae* voorkomt in delen van het Palaearctisch, het Ethiopisch en het Oriëntaalse gebied, waarbij de zuidelijke verspreidingsgrens loopt van Kameroen tot India. De noordelijkste vindplaats in Europa is Berlijn (Zahradnik, 1962). Mound (1966) vermeldt de soort als algemeen voor Zuid-Engeland. De nieuwe vindplaats bevindt zich dus aan de noordgrens van het areaal. De soort is daarnaast gevonden in alle landen van Midden- en Oost-Europa en gemeld uit Rusland. Over een eventuele areaaluitbreiding in noordelijke richting is niets bekend. De soort is eveneens bekend uit Californië (Bezark, 1994), waarnaar ze waarschijnlijk met geïmporteerd plantmateriaal verslept is.

Slotopmerkingen

Er is niets dat wijst op een mogelijke introductie van de soort als gevolg van het verslepen van plantmateriaal. In het verleden is de soort niet bij import-inspecties gevonden, noch in kassen. In 1994 kon de aanwezigheid van de soort niet opnieuw worden vastgesteld.

Literatuur

- BEZARK, L.G., 1994. *Biological Control Program Annual Summary*, 1993: 1-32. California Department of Food and Agriculture, Division of Plant Industry, Sacramento, California.
- BINK, F.A., R.M. BINK-MOENEN & J. WOETS, 1980. Witte vliegen in Nederland (Homoptera: Aleyrodidae). – *Ent. Ber., Amst.* 40: 3-9.
- BINK-MOENEN, R.M. & D. GERLING, 1990. Aleyrodidae of Israel. – *Boll. Lab. Ent. agr. Filippo Silvestri* 47: 3-49.
- MOUND, L.A., 1966. A revision of the British Aleyrodidae (Homoptera: Homoptera). – *Bull. Br. Mus. nat. Hist.* 17: 397-428.
- MOUND, L.A. & S.H. HALSEY, 1987. *Whitefly of the world*: 1-340. British Museum (Natural History), London; Wiley, Chichester.
- PATTI, I & C. RAPISARDA, 1981. Reperti morfo-biologici sugli Aleirididi novici alle piante coltivate in Italia. – *Boll. Zool. agr. Bachic.* 16: 135-190.
- ZAHRADNIK, J., 1962. Über einige Aleyrodiden-Arten aus Berlin und Umgebung (Homoptera, Aleyrodinea). – *Sb. faun. Praci ent. Odd. nar. Mus. Praze* 8: 37-41.

Geaccepteerd 17.iv.1995.